

YABANCILARIN SOSYAL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİ

Milletlerarası Özel Hukuk / Yabancılar Hukuku

Sosyal güvenlik • Sağlık • Eğitim • Sosyal yardım • Sendikal haklar
• Taşınmaz ve miras • Yatırım/istihdam bağlantısı

Dr. Öğr. Üyesi Fatih SERBEST

1

KAYNAK HARİTASI

Kullanılan kaynaklar

Anayasa

m. 16, 42, 48, 49, 50, 60; hakların yabancılar bakımından kanunla ve milletlerarası hukuka uygun sınırlanması

YUKK + Uyg. Yön.

ikamet, uluslararası koruma, sağlık/egitim/sosyal yardım, çalışma hakkı bağlantısı

ÜİK + Uyg. Yön.

çalışma izni, çalışma izni muafiyeti, sosyal güvenlik yükümlülüğü, statü bazlı çalışma

DYYK + Uyg. Yön.

yatırım serbestisi, milli muamele, bilgi sistemi/E-TUYS, irtibat bürosu ve şirket türleri

Ders kitabı

sosyal güvenlik, sendika, eğitim, taşınmaz, miras ve özel sınırlamalar

Normlar tek başına değil; statüler, özel kanun istisnaları ve milletlerarası sözleşmelerle birlikte okunur.

Kaynaklar: Ders notları, YUKK, YUKK Uyg. Yön., ÜİK, ÜİK Uyg. Yön., DYYK, DYYK Uyg. Yön.

2

2

1

ÇERÇEVE

Anayasal çerçeve: hak var, fakat statü ve kanun sınırı belirler

Anayasa m. 16 yabancıların temel hak ve hürriyetlerinin milletlerarası hukuka uygun olarak kanunla sınırlanabileceğini kabul eder.

Eksen 1: sınırlama

Sosyal haklar alanında başlangıç noktası çoğu kez "herkes"tir; sonuç ise yabancının statüsüne, iznine ve özel kanuna göre değişir.

Eksen 2: hak sahipliği

1. Hak konusu belirlenir: sağlık, eğitim, sosyal güvenlik, mülkiyet, çalışma, sosyal yardım.
2. Yabancının statüsü tespit edilir: turist, ikamet izinli, çalışma izinli, öğrenci, başvuru sahibi, mülteci, geçici korunan, mavi kartlı.
3. Özel kanun ve sözleşme kontrol edilir: 5510, 6356, 5580, Tapu Kanunu, DYYK, UİK, ikili sosyal güvenlik sözleşmesi.
4. Sınırın meşru amacı ve ölçülülüğü tartışılır.

Araştırma başlangıcı: Anayasa + milletlerarası hukuk + özel kanun + statü.

3

3

KAVRAM HARİTASI

Sosyal hakların ders haritası

- Sosyal güvenlik ve GSS
- Sağlık hizmeti ve özel ihtiyaç sahipleri
- Eğitim ve öğretim özgürlüğü
- Sendika, toplu sözleşme, grev/lokavt
- Sosyal yardım ve uyum
- Taşınmaz, miras ve yatırım bağlantısı

Bu derste "eşitlik" çoğu zaman mutlak eşitlik değil, özel kanunla farklılaştırılabilen bir başlangıç ilkesi olarak okunur.

Ana tez

Kaynaklar: Ders notları, YUKK, YUKK Uyg. Yön., UİK, UİK Uyg. Yön., DYYK, DYYK Uyg. Yön.

4

4

2

Do not edit
How to change the design

1. İş sözleşmesiyle Türkiye’de bir işveren yanında çalışan yabancı için kural olarak aşağıdaki değerlendirmelerden hangisi doğrudur?

The Slido app must be installed on every computer you’re presenting from

slido

5

SLIDO

Slido 1: Sosyal güvende başlangıç kuralı

İş sözleşmesiyle Türkiye’de bir işveren yanında çalışan yabancı için kural olarak aşağıdaki değerlendirmelerden hangisi doğrudur?

- A) Yabancı olduğu için 5510 sayılı Kanun kapsamına girmez.
- B) Sadece uzun dönem ikamet izni varsa sigortalı sayılır.
- C) Özel istisnalar saklı kalmak üzere zorunlu sigortalılık gündeme gelir.
- D) Sosyal güvenlik yalnızca ikili sözleşme varsa doğar.

3

6

I. SOSYAL GÜVENLİK

Yabancınnın sosyal güvenlik hakkı: “yabancılık” kural olarak engel değildir

- Sosyal güvenlik; ihtiyarlık, malullük, hastalık, analık, işsizlik ve benzeri sosyal risklere karşı koruma mekanizmasıdır.
- Ders notlarında temel kaynaklar: Anayasa, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, sosyal güvenlik sözleşmeleri.
- Yabancı bakımından ayırt edici soru: kişi Türkiye’de hangi hukuki bağla çalışıyor veya ikamet ediyor?
- Sonuç çoğu kez çalışma ilişkisine, ikamet durumuna ve sosyal güvenlik sözleşmesine göre belirlenir.

Zorunlu sigorta

İsteğe bağlı sigorta

Genel sağlık sigortası

Sosyal güvenlik sözleşmeleri

Pratiklerde önce “sigortalı sayılır mı?” sonra “hangi rejime tabi?” sorulur.

Kaynaklar: Ders notları, YUKK, YUKK Uyg. Yön., ULK, ULK Uyg. Yön., DYYK, DYYK Uyg. Yön.

7

7

5510 SAYILI KANUN BAĞLANTISI

Zorunlu sigorta: iş sözleşmesiyle çalışan yabancı

Yabancı uyruklu kişiler, uyruksuz kişiler, göçmenler ve sığınmacılar da iş sözleşmesiyle çalıştıkları ölçüde sosyal sigorta rejimine dahil olabilir.

Ders notu eksenli

1. İşveren / işveren vekili / alt işveren tarafından işe alınma ve iş sözleşmesine tabi çalışma aranır.
2. Kural: yabancılık, sosyal sigortadan yararlanmaya tek başına engel değildir.
3. İstisna: yabancı ülkede kurulu kuruluş tarafından 3 ayı geçmemek üzere gönderilen ve yabancı ülkede sigortalı olduğunu belgeleyen kişiler.
4. İstisna: yurt dışında ikamet edip kendi adına bağımsız çalışan ve bulunduğu ülkenin sosyal güvenliğine tabi olanlar.
5. İkili sosyal güvenlik sözleşmeleri, kapsam ve istisna rejimini değiştirebilir.

Kural

Çalışma ilişkisi varsa sigorta

İstisna

Kısa süreli gönderim / sözleşme rejimi

Kaynaklar: Ders notları, YUKK, YUKK Uyg. Yön., ULK, ULK Uyg. Yön., DYYK, DYYK Uyg. Yön.

8

8

4

MİLLETLERARASI KAYNAKLAR

Sosyal güvenlik sözleşmeleri: eşit muamele + sürelerin birleştirilmesi

- Ders notları sosyal güvenlik sözleşmelerinin iki temel amacı olduğunu vurgular: eşit muamele ve sigortalılık sürelerinin taşınabilirliği.
- Çok taraflı kaynaklar: ILO sözleşmeleri, Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi, Avrupa Sosyal Şartı gibi metinler.
- İki taraflı sözleşmeler, hangi devlet mevzuatının uygulanacağını ve hangi yardımların transfer edilebileceğini belirler.
- Pratikte soru: yabancının uyruğu, gönderilme biçimi, hangi ülkede sigortalı olduğu ve sözleşme istisnası birlikte incelenir.

Eşit
muameleSüre
birleştirmeYardım/aylık
transferiUygulanacak
mevzuat

Sözleşme varsa “milli hukuk kuralı” ile
“sözleşme istisnası” birlikte okunur.

Kaynaklar: Ders notları, YUKK, YUKK Uyg. Yön., UIK, UIK Uyg. Yön., DYYK, DYYK Uyg. Yön.

9

9

SOSYAL GÜVENLİK DETAY

İsteğe bağlı sigorta ve genel sağlık sigortası

- İsteğe bağlı sigortalılık için ders notlarında temel ön şart: Türkiye’de ikamet.
- Ek koşullar: zorunlu sigortalı olmayı gerektiren şekilde çalışmamak veya ay içinde 30 günden az/tam gün olmayan çalışma; kendi sigortalılığı nedeniyle aylık bağlanmamış olmak; 18 yaş; Kuruma talep.
- Genel sağlık sigortasından yararlanma bakımından yabancılara ikamet, sigorta ve sosyal güvenlik sözleşmesi durumu önem taşır.
- Yabancı öğrenciler bakımından özel sağlık sigortası / genel sağlık sigortası başvuru süreleri YUKK Uygulama Yönetmeliği ile de kesilir.

İkamet, sosyal güvenlikte yalnızca “kalış hakkı”
değil; kimi zaman sigorta rejimine erişim
bakımından da eşik koşuldur.

Kaynaklar: Ders notları, YUKK, YUKK Uyg. Yön., UIK, UIK Uyg. Yön., DYYK, DYYK Uyg. Yön.

10

10

5

UİK BAĞLANTISI

Çalışma izni olan yabancı: sosyal güvenlik yükümlülüğü de doğar

- UİK m. 22: işverenler ve bazı izin sahibi yabancılar, sosyal güvenlik mevzuatından doğan yükümlülükleri yerine getirir.
- Çalışma izni/muafiyeti, kural olarak ikamet izni yerine geçer; fakat ikamet izni tek başına çalışma hakkı vermez.
- Çalışma izni olmadan çalışma/çalıştırma hem idari yaptırım hem de sınır dışı süreciyle bağlantı kurabilir.
- Sosyal hak analizi, "hak" kadar "yükümlülük" okuması da gerektirir.

Kaynaklar: Ders notları, YUKK, YUKK Uyg. Yön., UİK, UİK Uyg. Yön., DYYK, DYYK Uyg. Yön.

11

11

II. SAĞLIK HAKKI

Sağlık hakkı: genel sağlık sigortası ve özel ihtiyaç sahipleri

Başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişilerden herhangi bir sağlık güvencesi ve ödeme gücü bulunmayanlar, başvuru kaydından itibaren bir yıl süreyle 5510 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

YUKK m. 89/3-a

Özel ihtiyaç sahipleri ve Bakanlıkça sigorta kaydının devamı uygun görülenler için bir yıllık süre sınırı aranmaz.

YUKK m. 89/3-a

- Sağlık güvencesi veya ödeme gücü varsa genel sağlık sigortası rejimi farklılaşır.
- Başvurunun sadece tıbbi tedavi amacıyla yapıldığı anlaşılırsa SGK'ya bildirim ve masrafların geri alınması gündeme gelir.
- YUKK Uygulama Yönetmeliği sağlık güvencesi, sağlık sigortası ve özel ihtiyaç sahipleri bakımından uygulama ayrıntıları getirir.

Kaynaklar: Sağlık Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, m. 107 vd.

12

12

6

YUKK UYGULAMA

İkamet izni başvurularında sağlık sigortası ve istisnalar

- YUKK Uygulama Yönetmeliği, ikamet izni başvurularında talep edilen süreyi kapsayan geçerli sağlık sigortası şartını düzenler.
- Türkiye’de genel sağlık sigortası kapsamında olanların geçerli sağlık sigortası bulunduğu kabul edilir.
- İkili sosyal güvenlik anlaşmaları kapsamında Türkiye’de sağlık hizmetlerinden yararlanabilen kişilerde, belge sunulması halinde özel/kamu sağlık sigortası aranmayabilir.
- Tedavi amacıyla gelen ve tedavi masraflarını ödediğini belgeleyen yabancılarda bazı ikamet türlerinde sağlık sigortası şartı aranmayabilir.

Sağlık sigortası şartı, ikamet izninin türüne ve yabancıncının statüsüne göre ayrı ayrı kontrol edilir.

Kaynaklar: Ders notları, YUKK, YUKK Uyg. Yön., UIK, UIK Uyg. Yön., DYYK, DYYK Uyg. Yön.

13

13

KIRILGANLIK

Özel ihtiyaç sahipleri: sağlık ve sosyal yardım analizinin merkezi

- YUKK ve Yönetmelik; refakatsiz çocuk, engelli, yaşlı, hamile, beraberinde çocuğu olan yalnız anne/baba ve şiddet mağdurları gibi grupları özel ihtiyaç sahibi olarak tanımlar.
- Bu statü, sağlık güvencesi, sosyal yardım, usul güvenceleri ve hizmetlere erişimde öncelikli değerlendirme gerektirir.
- Hak sınırlaması yapılırken “çocuğun yüksek yararı”, insan onuru ve temel sağlık/egitim haklarının korunması ayrıca tartışılır.
- Pratiklerde özel ihtiyaç sahibi olma, tek başına otomatik bütün hakları vermez; fakat ölçülülük ve bireysel değerlendirme yoğunlaşır.

Temel kontrol: kişinin özel ihtiyaç hali hakka erişimi nasıl etkiliyor, idarenin takdirini nasıl daraltıyor?

Kaynaklar: Ders notları, YUKK, YUKK Uyg. Yön., UIK, UIK Uyg. Yön., DYYK, DYYK Uyg. Yön.

14

14

7

*Do not edit
How to change the design*

2. Uluslararası koruma başvuru sahibi bakımından YUKK m. 89/3 çerçevesinde en isabetli ifade hangisidir?

i The [Slido app](#) must be installed on every computer you're presenting from **slido**

15

SLIDO

Slido 2: Sağlık güvencesi ve uluslararası koruma

Uluslararası koruma başvuru sahibi bakımından YUKK m. 89/3 çerçevesinde en isabetli ifade hangisidir?

- A) Başvuru yapan herkes süresiz olarak Genel Sağlık Sigortalısı olur.
- B) Sağlık güvencesi ve ödeme gücü yoksa kural olarak bir yıl süreyle 5510 rejimi uygulanır; özel ihtiyaç sahiplerinde süre sınırı aranmayabilir.
- C) Sağlık güvencesi olanlar da aynı şekilde bütçeden prim desteği alır.
- D) Başvuru yalnızca tedavi amacıyla yapılmışsa sağlık masrafları her durumda karşılanır.

16

8

III. EĞİTİM VE ÖĞRETİM

Eğitim hakkı: yabancı statüsüne göre erişim kapıları

Başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişi ve aile üyeleri, ilköğretim ve ortaöğretim hizmetlerinden faydalanır.

YUKK m. 89/1

Aile ikamet izni, on sekiz yaşına kadar öğrenci ikamet izni almadan ilk ve ortaöğretim kurumlarında eğitim hakkı sağlar.

YUKK m. 34/4

- Türk okullarında eğitim görme, ders notlarında yabancılara Anayasa ile tanınan bir hak olarak işlenir.
- İlköğretim/yabancı çocuklar bakımından idari kayıt, ikamet statüsü ve özel koruma statüsü birlikte önem taşır.
- Yükseköğretimde yabancı öğrencinin kabulü, öğrenci ikamet izni ve çalışma hakkı ayrı ayrı değerlendirilir.

YUKK m. 34/4, m. 38-41, m. 89; ders notları, eğitim ve öğretim kurumları

17

17

ÖĞRENCİ STATÜSÜ

Yabancı öğrenciler: ikamet, sağlık sigortası ve çalışma hattı

- YUKK m. 38: yükseköğretimde ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora öğrenimi görecektir yabancılara öğrenci ikamet izni verilir.
- Öğrenci ikamet izni, anne/baba ve diğer yakınlarla ikamet hakkı sağlamaz; yalnızca eş ve çocukların aile ikamet başvurularında destekleyici olabilme alanı vardır.
- Yabancı öğrenciler, çalışma izni almak kaydıyla çalışabilir; ön lisans/lisans öğrencileri için çalışma hakkı ilk yıldan sonra başlar ve kısmi süreli çalışma rejimiyle bağlantılıdır.
- Öğrenci ikamet izni ile çalışma izni ilişkisi: çalışma izni öğrencilik haklarını sona erdirmez.

Soru: "Öğrenci" olmak eğitim hakkını açar; ama çalışma hakkı için ayrıca izin ve düzey/süre kontrolü gerekir.

Kaynaklar: Ders notları, YUKK, YUKK Uyg. Yön., ULK, ULK Uyg. Yön., DYYK, DYYK Uyg. Yön.

18

18

9

EĞİTİM KURUMLARI

Yabancı okullar, milletlerarası özel öğretim kurumları ve azınlık okulları

Yabancı
okullarMilletlerarası özel
öğretim kurumlarıAzınlık
okullarıÖzel öğretim
kurumları

- Ders notları, yabancı okulların tarihsel kazanılmış haklar ekseninde varlığını sürdürdüğünü; yeni şube, kapasite ve taşınmaz bakımından sınırlamalara tabi olduğunu açıklar.
- Milletlerarası özel öğretim kurumları, yalnız yabancı uyruklu öğrencilerin devam edebileceği yükseköğretim dışı kurumlardır; DYYK çerçevesi ve Cumhurbaşkanı izni bağlantısı vardır.
- Özel öğretim kurumları alanında yabancı ortaklık ve kontrol yasağı, sıradan özel okul ile milletlerarası kurum ayırımını kritik hale getirir.
- Azınlık okulları Lozan rejimiyle bağlantılıdır; yalnız kendi azınlığına mensup Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı öğrenciler bakımından özel hükümler önemlidir.

Ders notları: 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu bağlantısı; DYYK bağlantısı.

19

19

EĞİTİM PERSONELİ

Yabancı öğretmen, yönetici ve eğitim personeli: sosyal hak ile çalışma izni kesişimi

- Özel öğretim kurumlarında çalışacak yabancılar, 6735 sayılı UİK hükümleri doğrultusunda görevlendirilir.
- Eğitim hizmetlerinde mesleki yeterlilik gerektiren yabancılar için çalışma izni başvurusunda Milli Eğitim Bakanlığı ön izni aranır.
- Yabancı öğretim elemanları bakımından YÖK ön izni; sağlık alanında Sağlık Bakanlığı ön izni gündeme gelir.
- Yabancı okul ve milletlerarası özel öğretim kurumlarında müdür/müdür yardımcısı bakımından vatandaşlık ve Türkçe/Türkçe kültür dersleri özel olarak değerlendirilir.

Eğitim hakkı kurum açma ve personel çalışma boyutuna geçince, DYYK + UİK + özel öğretim mevzuatı birlikte okunur.
Kesişim

Kaynaklar: Ders notları, YUKK, YUKK Uyg. Yön., UİK, UİK Uyg. Yön., DYYK, DYYK Uyg. Yön.

20

20

10

Do not edit
How to change the design

3. Aile ikamet izni sahibi 16 yaşındaki yabancı çocuk bakımından aşağıdaki ifadelerden hangisi daha isabetlidir?

 The [Slido app](#) must be installed on every computer you're presenting from

slido

21

SLIDO

Slido 3: Eğitim hakkı ve ikamet statüsü

Aile ikamet izni sahibi 16 yaşındaki yabancı çocuk bakımından aşağıdaki ifadelerden hangisi daha isabetlidir?

A) İlk ve ortaöğretim için ayrıca öğrenci ikamet izni almak zorundadır.

B) Aile ikamet izni, on sekiz yaşına kadar öğrenci ikamet izni almadan ilk ve ortaöğretim hakkı sağlar.

C) Aile ikamet izni yalnızca sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkı verir.

D) Yabancı çocuklar Türk okullarına hiçbir koşulda kayıt yaptıramaz.

22

11

22

IV. SENDİKAL HAKLAR

Sendika, toplu sözleşme, grev ve lokavt: yabancı işçi de işçidir

- Ders notları, 1983 tarihli eski Sendikalar Kanunu'nda sendika kuruculuğu için Türk vatandaşlığı şartı bulunduğunu; 6356 sayılı Kanun sisteminde yabancılar aleyhine böyle genel bir şart öngörülmediğini vurgular.
- Türkiye'de çalışan yabancı işçiler, işçi sıfatına bağlı olarak sendika üyeliği ve toplu iş hukuku korumalarından yararlanabilir.
- Sosyal hakların bu alanında önemli olan kişi statüsü değil, işçi/işveren niteliği ve ilgili sendika/toplu iş sözleşmesi mevzuatıdır.
- Ancak çalışma izni olmayan yabancıların iş ilişkisinin hukuki sonuçları, idari yaptırım ve sınır dışı bağlantısı ayrıca değerlendirilir.

Soru: "Yabancı mı?" değil, "işçi mi, hangi iş ilişkisiyle çalışıyor?"

Kaynaklar: Ders notları, YUKK, YUKK Uyg. Yön., UIK, UIK Uyg. Yön., DYYK, DYYK Uyg. Yön.

23

23

V. SOSYAL YARDIM

Sosyal yardım ve hizmetlere erişim: imkan, ihtiyaç ve idari değerlendirme

Başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişilerden ihtiyaç sahibi olanların sosyal yardım ve hizmetlere erişimleri sağlanabilir.

YUKK m. 89/2

- Sosyal yardım hakkı çoğu durumda mutlak talep hakkı değil, ihtiyaç tespiti ve idari takdirle şekillenen erişim imkânıdır.
- YUKK Uygulama Yönetmeliği, ihtiyaç değerlendirmesinde valilikleri ve ilgili kurumları merkeze alır.
- Kızılay gibi yardım kurumları ve sosyal hizmet sistemi bakımından ders notları ayırım gözetmeme ilkesini vurgular.
- Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme, sosyal yardımlar bakımından vatandaşla eşitliğe yaklaşan koruma sağlar.

Kaynaklar: 89/2 YUKK Uygulama Yönetmeliği m. 180 ve diğer kanunlar

24

24

12

YUKK m. 90

Haklara erişim kadar yükümlülükler de önemlidir

- Başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişi; çalışma durumuna ait güncel bilgileri, gelirlerini, taşınır/taşınmazlarını, adres/kimlik/medeni hâl değişikliklerini bildirmekle yükümlüdür.
- Sağlanan hizmet, yardım ve imkânlardan haksız yararlanma halinde bedellerin tamamen veya kısmen geri ödenmesi istenebilir.
- Yükümlülükler uymayanlar bakımından eğitim ve temel sağlık hakları hariç diğer haklardan yararlanma sınırlandırılabilir.
- Sınırlama kararı bireysel değerlendirme gerektirir; tebligat ve bilgilendirme hakları korunmalıdır.

Bilgi
bildirmeHaksız yarar
geri ödemeBireysel
değerlendirmeEğitim + temel
sağlık korunur

Sosyal hak analizi yalnızca “verilir/verilmez” değildir; yükümlülük ihlali varsa kapsam daralabilir.

Kaynaklar: Ders kitabı, YUKK, YUKK Uyg. Yön., ÜİK, ÜİK Uyg. Yön., DYYK, DYYK Uyg. Yön.

25

25

OLAY ANALİZİ

Pratik Çalışma 1: Uluslararası koruma, sağlık, eğitim ve sosyal yardım

Olay metni

R ve eşi M, iki çocuklarıyla birlikte Türkiye’de uluslararası koruma başvurusu yapmıştır. Aile, kayıt belgesi aldıktan sonra çocuklardan biri ilköğretime başlamak istemektedir. M hamiledir; diğer çocukta ağır kronik rahatsızlık vardır. Ailenin düzenli geliri ve özel sağlık sigortası yoktur. R, başvurudan üç ay sonra bir lokantada çalışma teklifi alır. Altı ay sonra idare, R’nin gelir durumuna ilişkin güncel bilgileri bildirmedeğini ve daha önce sahip olduğu bir banka hesabını sakladığını tespit eder.

Amaç: Öğrencilerden hak alanını, statüyü, koşulları ve yükümlülük ihlalinin sonuçlarını ayrı ayrı değerlendirmeleri istenir.

Kaynaklar: Ders kitabı, YUKK, YUKK Uyg. Yön., ÜİK, ÜİK Uyg. Yön., DYYK, DYYK Uyg. Yön.

26

26

13

SINIF İÇİ ÇALIŞMA

Pratik Çalışma 1: Tartışma soruları

1. Çocukların ilköğretim ve ortaöğretim hizmetlerinden yararlanması hangi statüye ve hangi norma dayanır?
Eğitim: YUKK m. 89/1 uyarınca başvuru sahibi veya statü sahibi kişi ve aile üyeleri ilköğretim/ortaöğretim hizmetlerinden yararlanır.
2. M ve kronik rahatsızlığı bulunan çocuk bakımından sağlık hizmetlerine erişim nasıl değerlendirilir?
Sağlık: ödeme gücü ve sağlık güvencesi yoksa YUKK m. 89/3-a çerçevesinde bir yıllık GSS rejimi; hamilelik ve ağır kronik rahatsızlık özel ihtiyaç değerlendirmesini güçlendirir.
3. Aile sosyal yardım ve hizmet talep ederse idare hangi ölçütleri dikkate almalıdır?
Sosyal yardım: YUKK m. 89/2 "sağlanabilir" formülü nedeniyle ihtiyaç tespiti, özel ihtiyaç, aile durumu ve idari ölçütler birlikte değerlendirilir.
4. R başvurudan üç ay sonra çalışmaya başlayabilir mi? Altı ay kuralının önemi nedir?
Çalışma: başvuru sahibi kural olarak başvuru tarihinden altı ay sonra çalışma izni için başvurabilir; üç ay sonra fiilen çalışmaya başlaması izin rejimine aykırılık doğurur.
5. R'nin gelir/banka hesabı bilgisini saklaması hangi hakları etkileyebilir; hangi haklar korunur?
Yükümlülük ihlali: YUKK m. 90 kapsamında gelir/malvarlığı bildirim yükümlülüğü ihlal edilmiştir; eğitim ve temel sağlık hariç diğer haklar bireysel değerlendirme ile sınırlanabilir.

Kaynaklar: Ders kitabı, YUKK, YUKK Uyg. Yön., ULK, ULK Uyg. Yön., DYYK, DYYK Uyg. Yön.

27

27

VI. ÇALIŞMA BAĞLANTISI

Çalışma izni, ikamet ve sosyal haklar: üçlü bağ

Çalışma izni veya çalışma izni muafiyeti ikamet izni yerine geçer; fakat ikamet izni, kural olarak çalışma hakkı vermez.

ULK m. 12 / YUKK m. 27

- Çalışma izni: ikamet fonksiyonu + çalışma fonksiyonu.
- İkamet izni: kalış hakkı; tek başına çalışma yetkisi değildir.
- Mülteci ve ikincil koruma statüsü sahipleri bu genel kuraldan ayrılan özel gruptur.
- Sosyal haklar çoğu kez çalışma izninin meşruluğu ve SGK kaydıyla güçlenir.

Kaynaklar: Ders kitabı, YUKK, YUKK Uyg. Yön., ULK, ULK Uyg. Yön., DYYK, DYYK Uyg. Yön.

28

28

14

STATÜ BAZLI OKUMA

Uluslararası koruma statüsünde iş piyasasına erişim

Başvuru sahibi

Başvuru tarihinden 6 ay sonra çalışma izni başvurusu

Şartlı mülteci

Statü gereği Türkiye'de geçici kalış mantığı; çalışma izni gerekir

Mülteci

Kimlik belgesi çalışma izni yerine geçer; bağımlı/bağımsız çalışabilir

İkincil koruma

Mülteciyle benzer; kimlik belgesi çalışma izni yerine geçer

Mülteci ve ikincil koruma statüsü sahiplerinin çalışma hakkı, özel kanunlarda yabancılara yasaklanan meslekler saklı kalmak üzere daha güçlüdür.

YUKK m. 89/4-b

- İş piyasası, sektör, meslek, iş kolu veya coğrafi alan itibarıyla sınırlama getirilebilir; ancak üç yıl ikamet, Türk vatandaşıyla evlilik veya Türk vatandaşı çocuk istisnaları önemlidir.

Kaynaklar: Ders kitabı, YUKK, YUKK Uyg. Yön., ULK, ULK Uyg. Yön., DYYK, DYYK Uyg. Yön.

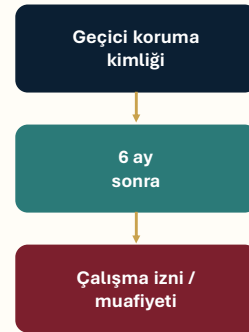
29

29

GEÇİCİ KORUMA

Geçici koruma ve sosyal haklar: kalış hakkı, çalışma izni ve temel hizmetler

- Geçici koruma kimlik belgesi, kişiye Türkiye'de kalış hakkı sağlar; fakat genel anlamda ikamet izni yerine geçmez.
- Geçici koruma sağlanan yabancılar, kimlik belgesinin düzenlendiği tarihten altı ay sonra çalışma izni veya muafiyet başvurusu yapabilir.
- Mevsimlik tarım/hayvancılık gibi alanlarda çalışma izni muafiyeti gündeme gelebilir; il, kota, sektör ve meslek sınırlamaları uygulanabilir.
- Geçerli çalışma izni/muafiyeti, bu gruba mutlak kalış hakkı sağlamaz; geçici koruma statüsünün sona ermesi çalışma iznini de etkiler.

Statü sona ererse çalışma izni de sosyal güvenlik/istihdam hattı da yeniden değerlendirilir.
Pratik sonuç

Kaynaklar: Ders kitabı, YUKK, YUKK Uyg. Yön., ULK, ULK Uyg. Yön., DYYK, DYYK Uyg. Yön.

30

30

15

*Do not edit
How to change the design*

4. Aşağıdaki ifadelerden hangisi UİK/YUKK sistemine en uygundur?

i The [Slido app](#) must be installed on every computer you're presenting from **slido**

31

SLIDO

Slido 4: Çalışma izni ve ikamet ilişkisi

Aşağıdaki ifadelerden hangisi UİK/YUKK sistemine en uygundur?

- A) Geçerli ikamet izni bulunan her yabancı ayrıca izin almadan çalışabilir.
- B) Çalışma izni kural olarak ikamet izni yerine geçer; ikamet izni ise kural olarak çalışma hakkı vermez.
- C) Çalışma izni alan yabancıların SGK yükümlülükleri ortadan kalkar.
- D) Mülteci ve ikincil koruma statüsü sahiplerinin kimlik belgeleri yalnızca seyahat belgesidir.

32

32

16

VII. MÜLKİYET HAKKI

Taşınmaz, sınırlı ayni hak ve miras: sosyal-ekonomik hak boyutu

- Ders notları mülkiyet hakkını yabancılar hukuku tarihinde en güçlü sınırlama alanlarından biri olarak ele alır.
- Bugünkü ana eksen: Tapu Kanunu m. 35 ve m. 36; yabancı gerçek kişi, yabancı tüzel kişi ve yabancı sermayeli Türk şirketi ayrımı.
- DYYK milli muamele ve yatırım serbestisi sağlasa da, taşınmaz edinimi bakımından Tapu Kanunu ve özel güvenlik sınırlamaları belirleyicidir.
- Miras bakımından hak sahipliği ile taşınmazın iktisabı/tasfiyesi ayrı düşünülmelidir.

Mülkiyet pratiklerinde ilk soru "yabancı gerçek kişi mi, yabancı tüzel kişi mi, yabancı sermayeli Türk şirketi mi?" olmalıdır.

Ayrım

Kaynaklar: Ders kitabı, YUKK

33

33

TAPU m. 35

Yabancı gerçek kişilerin taşınmaz edinmesi: Tapu Kanunu m. 35 mantığı

1. Kanuni sınırlamalara uyma şartı aranır.
2. Uluslararası ikili ilişkiler ve ülke menfaatleri çerçevesinde Cumhurbaşkanınca belirlenen ülkelerin vatandaşları esas alınır.
3. Toplam alan, özel mülkiyete konu ilçe yüzölçümünün %10'unu aşamaz.
4. Kişi başına ülke genelinde 30 hektar sınırı bulunur; artırma yetkisi ayrıca düzenlenmiştir.
5. Yapısız taşınmazda proje geliştirme ve belirli sürede onaya sunma yükümlülüğü vardır.
6. Aykırılık halinde tasfiye ve bedelin hak sahibine ödenmesi gündeme gelebilir.

Ülke
listesi

%10 ilçe
sınırı

30 hektar
kişisel sınır

Proje /
tasfiye

Mülkiyet hakkı vardır; fakat iktisap rejimi özel, sınırlı ve denetlenebilir niteliktedir.

Kaynaklar: Ders kitabı, YUKK, YUKK Uyg. Yön., UK, UK Uyg. Yön., DYYK, DYYK Uyg. Yön.

34

34

17

TAPU m. 35-36 / DYYK

Yabancı tüzel kişiler ve yabancı sermayeli Türk şirketleri

- Yabancı ülkelerde kendi kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketleri ancak özel kanun hükümleri çerçevesinde taşınmaz ve sınırlı aynı hak edinebilir.
- Ticaret şirketleri dışındaki yabancı tüzel kişiler için taşınmaz edinimi kural olarak kapalıdır; dernek/vakıf ayrımı önemlidir.
- Yabancı sermayeli Türk şirketleri, Tapu Kanunu m. 36 çerçevesinde ana sözleşmede belirtilen faaliyet konularını yürütmek üzere taşınmaz edinebilir ve kullanabilir.
- Askeri yasak bölgeler, askeri güvenlik bölgeleri ve özel güvenlik bölgeleri bakımından izin/uygunluk mekanizmaları gündeme gelir.

Yabancı
ticaret şirketi

Özel kanun
gerekir

Yabancı sermayeli
Türk şirketi

Faaliyet konusu
ile sınırlı

Kaynaklar: Ders kitabı, YUKK, YUKK Uyg. Yön., UK, UK Uyg. Yön., DYYK, DYYK Uyg. Yön.

35

35

MİRAS + MÜLKİYET

Yabancıların taşınmazlar üzerinde miras hakkı

- Ders notları, miras hakkının mülkiyet hakkı kapsamında korunması gerektiğini; ancak taşınmazın iktisabı bakımından özel sınırlamaların uygulanabileceğini vurgular.
- 2012 sonrası düzenlemede karşılıklılık şartı taşınmaz ediniminde açık şart olmaktan çıkarılmıştır; Tapu Kanunu m. 35'teki genel yabancı edinim rejimi uygulanır.
- Yabancı mirasçının miras hakkı ile taşınmazı aynen iktisap edebilmesi ayrı kavramlardır.
- Şartlar sağlanmazsa taşınmazın tasfiyesi ve bedelin hak sahibine ödenmesi gündeme gelebilir.

Miras hakkı "var mı?" sorusu ile taşınmazın "tapuya aynen geçmesi mümkün mü?" sorusu ayrılmalıdır.

Anolitik ayırım

Kaynaklar: Ders kitabı, YUKK, YUKK Uyg. Yön., UK, UK Uyg. Yön., DYYK, DYYK Uyg. Yön.

36

36

18

MÜLKİYETTE SINIR

Kanuni sınırlamalar: askeri yasak bölgeler, güvenlik bölgeleri, mukabele-i bilmisil

- Askeri yasak bölgeler ve güvenlik bölgeleri, yabancıların taşınmaz edinmesi ve kimi durumlarda bölgede bulunması bakımından sınırlama doğurabilir.
- Birinci derece kara askeri yasak bölgelerde kamulaştırma ve giriş/oturma kısıtları ağırdır; ikinci derece bölgelerde yabancıların edinim/oturma/çalışma izinleri ayrıca sınırlanır.
- Mukabele-i bilmisil rejimi, Türk vatandaşlarının mallarına el koyan devletlerin vatandaşlarının Türkiye'deki mallarına karşılık tedbir alınmasını mümkün kılar.
- Sonuç: mülkiyet hakkı sosyal-ekonomik hak olmakla birlikte, kamu güvenliği ve ülke menfaati alanında yoğun sınırlamaya açıktır.

Taşınmaz pratiklerinde koordinat, bölge, malik türü ve faaliyet amacı mutlaka sorulmalıdır.

Pratik uyarı

Kaynaklar: Ders kitabı, YUKK, YUKK Uyg. Yön., UK, UK Uyg. Yön., DYYK, DYYK Uyg. Yön.

37

37

DYYK KÖPRÜSÜ

Doğrudan yabancı yatırım: sosyal haklar dersinde neden önemli?

- DYYK'nın amacı: doğrudan yabancı yatırımların özendirilmesi, yatırımcı haklarının korunması ve izin/onay sisteminden bilgilendirme sistemine geçiştir.
- Yabancı yatırımcı: yabancı gerçek kişiler, yurt dışında ikamet eden Türk vatandaşları, yabancı ülke hukukuna göre kurulmuş tüzel kişiler ve uluslararası kuruluşlar.
- Esaslar: yatırım serbestisi, milli muamele, kamulaştırma/devletleştirmede kamu yararı ve karşılık, transfer serbestisi, uyumsuzluk çözümü.
- Sosyal hak bağlantısı: yatırım, istihdam yaratır; yabancı personel çalıştırma ÜİK rejimine; taşınmaz edinimi Tapu Kanunu rejimine bağlıdır.

DYYK kapsamında yatırım faaliyeti hangi hükümlerle yönetilmekte olduğuna ilişkin ekonomik mevzuatı görmek için:

[Bağlantı](#)

Kaynaklar: Ders kitabı, YUKK, YUKK Uyg. Yön., UK, UK Uyg. Yön., DYYK, DYYK Uyg. Yön.

38

38

19

DYYK UYGULAMA

DYYK Uygulama Yönetmeliği: bilgi sistemi, irtibat bürosu, şirket türleri

- DYYK Uygulama Yönetmeliği, Kanun kapsamındaki şirket ve şubeler için E-TUYS üzerinden bilgi bildirimine dayanan uygulama yapısı kurar.
- İrtibat büroları, Türkiye’de ticari faaliyette bulunmamak kaydıyla izin alabilir; kuruluş ve süre uzatma başvuruları belirli belgelerle yapılır.
- İrtibat bürolarında ticari faaliyetin tespiti, faaliyet izninin iptali sonucunu doğurabilir.
- Yönetmelik, yabancı yatırımcıların kurabileceği/iştirak edebileceği şirket türlerini TTK şirketleri ve TBK’daki adi şirketler olarak açıklar.

büroların faaliyet süreleri uzatılmaz.

Faaliyet
Temsil ve ağırlama (Yabancı şirketin sektörel kuruluşlar nezdinde ve ilgili organizasy temsil edilmesi, yabancı şirket yetkililerinin Türkiye’deki iş teme koordinasyonu ve organizasyonu, bu kişilerin ofis kullanım ihtiya karşılanması)
Türkiye’deki tedarikçilerin kalite ve standart açısından kontrolü, den tedarikçi temini (Yabancı şirket adına üretim yaptırılan firmaların, yabancı şirketi standartları çerçevesinde denetlenmesi, yabancı şirketin ürün ve taleplerinin temini)
Teknik destek (Distribütörlere yönelik eğitim veya teknik destek sağlanması, t üreticilere kalite standartlarını arttırmaları yönünde destek hizmeti sunu
Haberleşme ve bilgi aktarımı (Türkiye ile iş ilişkisi içinde bulunan yabancı şirkete iletilmek piyasadaki gelişmeler, tüketici eğilimleri, rakip firmaların ve distribütörleri durumları, distribütör firmanın performansı, vb. konulara ilişkin b toplanması ve aktarılması)
Bölgesel yönetim merkezi (Yabancı şirketin, diğer ülkelerdeki birimlerine yönelik olarak; yat yönetim stratejilerinin oluşturulması, planlama, tanıtım, satış, satış hizmetler, marka yönetimi, finansal yönetim, teknik destek, AR-GE, dış yeni geliştirilen ürünlerin test edilmesi, laboratuvar hizmetleri, araştırma v çalışanların eğitimi gibi faaliyetlere ilişkin koordinasyon ve yönetim sağlanması)

Bilgilendirme rejimi, yatırım serbestisinin idari izleme ve veri bildirimle dengelenmesi anlamına gelir.

Kaynaklar: Ders notları, YUKK, YUKK Uyg. Yön., UIK, UIK Uyg. Yön., DYYK, DYYK Uyg. Yön.

39

39

5. Yabancı sermayeli bir Türk şirketinin taşınmaz edinmesi bakımından en doğru yaklaşım hangisidir?

Do not edit
How to change the design

The Slido app must be installed on every computer you're presenting from

slido

40

20

SLIDO

Slido 5: DYYK ve taşınmaz edinimi

Yabancı sermayeli bir Türk şirketinin taşınmaz edinmesi bakımından en doğru yaklaşım hangisidir?

- A) DYYK milli muamele sağladığı için Tapu Kanunu sınırlamaları uygulanmaz.
- B) Şirket yabancı ortaklıysa hiçbir şekilde taşınmaz edinemez.
- C) Tapu Kanunu m. 36 çerçevesinde, ana sözleşmedeki faaliyet konusunu yürütmek üzere ve güvenlik sınırlamaları saklı kalmak kaydıyla edinim mümkündür.
- D) Sadece irtibat bürosu açmış yabancı şirketler Türkiye'de konut satın alabilir.

41

OLAY ANALİZİ

Pratik Çalışma 2: Eğitim kurumu, yatırım, taşınmaz ve yabancı personel

Olay metni

Alman vatandaşı A ile yurt dışında ikamet eden Türk vatandaşı T, Türkiye'de Global Future Eğitim ve Sağlık A.Ş. kurmak ister. Şirketin amacı hem Türk hem yabancı öğrencilere açık özel okul işletmek, kampüs için taşınmaz satın almak ve yabancı öğretmen/hekim çalıştırmaktır. Seçilen taşınmazın özel güvenlik bölgesine yakın olduğu öğrenilir. A ayrıca şirket adına Türkiye'de önce irtibat bürosu açarak pazarlama ve öğrenci kaydı almak istemektedir.

Amaç: DYYK, DYYK Uygulama Yönetmeliği, ÜİK ve özel eğitim/sağlık/mülkiyet sınırlamalarını birlikte uygulamak.

Kaynaklar: Ders kitabı, YÜK

42

42

21

SINIF İÇİ ÇALIŞMA

Pratik Çalışma 2: Tartışma soruları

1. A ve T'nin kuracağı şirket DYYK bakımından yabancı yatırım kapsamında değerlendirilebilir mi?
DYYK kapsamı: A yabancı gerçek kişi; T yurt dışında ikamet eden Türk vatandaşı olarak yabancı yatırımcı sayılabilir. Şirket kurma veya hisse edinimi doğrudan yabancı yatırım yoludur.
2. Şirketin hem Türk hem yabancı öğrencilere açık olağan özel okul açması ile milletlerarası özel öğretim kurumu açması arasındaki fark nedir?
Eğitim kurumu: sıradan özel öğretim kurumu ile yalnız yabancı uyruklu öğrencilerin devam ettiği milletlerarası özel öğretim kurumu ayrılmalıdır; yabancı ortaklık/kontrol yasağı ve Cumhurbaşkanı izni gündeme gelir.
3. Yabancı öğretmen ve hekim çalıştırma bakımından hangi ön izin ve çalışma izni süreçleri gündeme gelir?
Personel: eğitim hizmetlerinde MEB ön izni; sağlık hizmetlerinde Sağlık Bakanlığı ön izni; sonrasında UİK uyarınca çalışma izni gerekir. Çalışma izni SGK yükümlülüklerini ortadan kaldırmaz.
4. Kampüs için taşınmaz ediniminde Tapu Kanunu m. 36 ve güvenlik bölgesi sınırlamaları nasıl uygulanır?
Taşınmaz: yabancı sermayeli Türk şirketi, ana sözleşme faaliyet konusu için Tapu Kanunu m. 36 çerçevesinde taşınmaz edinebilir; özel güvenlik bölgesi bakımından valilik/ilgili izin süreci ve ülke güvenliği değerlendirmesi yapılır.
5. İrtibat bürosu ticari faaliyette bulunabilir mi? Öğrenci kaydı ve pazarlama talebi nasıl değerlendirilir?
İrtibat bürosu: ticari faaliyette bulunamaz. Pazarlama/öğrenci kaydı fiilen ticari faaliyet niteliği kazanırsa izin kapsamı dışına çıkma ve iptal riski vardır.

Kaynaklar: Ders kitabı, YUKK, YUKK Uyg. Yön., UİK, UİK Uyg. Yön., DYYK, DYYK Uyg. Yön.

43

43

SENTEZ

Sosyal hak pratiklerinde 5 adımlı çözüm şeması

1

Statüyü belirle

turist, ikamet izinli, öğrenci, çalışan, başvuru sahibi, statü sahibi, geçici korunan, yatırımcı

2

Hak alanını ayır

sosyal güvenlik, sağlık, eğitim, yardım, sendika, mülkiyet/miras

3

Özel kanunu bul

YUKK, UİK, 5510, 5580, 6356, Tapu, DYYK, sözleşmeler

4

Koşulu ve sınırı kur

süre, izin, ön izin, sağlık sigortası, ihtiyaç, güvenlik bölgesi, kota

5

Sonucu yaz

yararlanma, başvuru, ret, sınırlama, tasfiye, idari/yargısal yol

Her cevapta kanun maddesini söylemek yetmez; yabancıнын statüsünün niçin o maddeye sokulduğunu gerekçelendirin.

Kaynaklar: Ders kitabı, YUKK, YUKK Uyg. Yön., UİK, UİK Uyg. Yön., DYYK, DYYK Uyg. Yön.

44

44

22

ÖLÇME-DEĞERLENDİRME

Ders sonu Quiz: 5 zor çoktan seçmeli soru

- Cevap verirken tek madde ezberi yerine statü + hak alanı + özel kanun + istisna analizi yapın.
- Her soru, dersin en az iki başlığını birlikte düşünmeyi gerektirir.
- Öneri: önce yanlış seçeneklerin niçin yanlış olduğunu belirleyin.

Yabancının statüsü değişirse sosyal hak sonucu da değişebilir.

45

1) Fransa'da kurulu F şirketi, kendi çalışanı olan X'i Türkiye'deki bakım-onarım işi için 2 ay süreyle gönderir. X, Fransa'da sosyal sigortalı olduğunu belgelemektedir. X Türkiye'de ayrıca Türk sosyal sigorta sisteminde zorunlu sigortalı sayılır mı?

Do not edit
How to change the design

 The Slido app must be installed on every computer you're presenting from

slido

46

23

*Do not edit
How to change the design*

2) Uluslararası koruma başvurusu yapan Y'nin özel sağlık sigortası bulunduğu ve başvuruyu yalnızca Türkiye'de pahalı bir tedaviden ücretsiz yararlanmak için yaptığı sonradan anlaşılmıştır. En isabetli sonuç hangisidir?

i The [Slido app](#) must be installed on every computer you're presenting from **slido**

47

*Do not edit
How to change the design*

3) Türkiye'de lisans birinci sınıfa yeni başlayan yabancı öğrenci S, öğrenci ikamet iznine sahiptir ve haftada 20 saat çalışmak ister. En isabetli değerlendirme hangisidir?

i The [Slido app](#) must be installed on every computer you're presenting from **slido**

48

*Do not edit
How to change the design*

4) Türkiye’de uzun dönem ikamet iznine sahip yabancı Z’nin sosyal hakları bakımından hangi ifade doğrudur?

i The Slido app must be installed on every computer you’re presenting from **slido**

49

*Do not edit
How to change the design*

5) Yabancı ortaklı Türk şirketi, hem Türk hem yabancı öğrencilere açık sıradan özel okul açmak ve kampüs arazisi satın almak istemektedir. Hangisi en isabetlidir?

i The Slido app must be installed on every computer you’re presenting from **slido**

50

25

QUIZ

Quiz 1: Zorunlu sigorta istisnası

Fransa'da kurulu F şirketi, kendi çalışanı olan X'i Türkiye'deki bakım-onarım işi için 2 ay süreyle gönderir. X, Fransa'da sosyal sigortalı olduğunu belgelemektedir. X Türkiye'de ayrıca Türk sosyal sigorta sisteminde zorunlu sigortalı sayılır mı?

- A) Evet; Türkiye'de fiziksel olarak çalıştığı için her durumda sayılır.
- B) Hayır; kısa süreli geçici görevlendirme ve yabancı ülkede sigortalılık belgesi istisna oluşturabilir.
- C) Evet; yalnızca çalışma izni yoksa istisna uygulanır.
- D) Hayır; yabancılar hiçbir koşulda 5510 kapsamına girmez.

51

51

QUIZ

Quiz 2: Sağlık hakkı ve kötüye kullanım

Uluslararası koruma başvurusu yapan Y'nin özel sağlık sigortası bulunduğu ve başvuruyu yalnızca Türkiye'de pahalı bir tedaviden ücretsiz yararlanmak için yaptığı sonradan anlaşılmıştır. En isabetli sonuç hangisidir?

- A) Y her durumda bir yıl GSS kapsamından yararlanmaya devam eder.
- B) Y hakkında SGK'ya bildirim yapılması, genel sağlık sigortalılığın sona erdirilmesi ve yapılan giderlerin geri alınması gündeme gelebilir.
- C) Y yalnızca eğitim hakkından mahrum bırakılır.
- D) Y'nin sosyal yardım hakkı otomatik olarak mülteci statüsüne dönüşür.

52

52

26

QUIZ

Quiz 3: Yabancı öğrenci ve çalışma

Türkiye’de lisans birinci sınıfa yeni başlayan yabancı öğrenci S, öğrenci ikamet iznine sahiptir ve haftada 20 saat çalışmak ister. En isabetli değerlendirme hangisidir?

- A) Öğrenci ikamet izni tek başına çalışma hakkı verdiği için izin gerekmez.
- B) Lisans öğrencisi ilk yılını tamamlamadan çalışma izni başvurusu yapamaz; sonra izin ve kısmi süreli çalışma rejimi gündeme gelir.
- C) Yüksek lisans öğrencileri için de mutlaka ilk yıl yasağı vardır.
- D) Çalışma izni alınırsa öğrenci ikamet izni kendiliğinden sona erer.

53

53

QUIZ

Quiz 4: Uzun dönem/süresiz çalışma izni ve sosyal haklar

Türkiye’de uzun dönem ikamet iznine sahip yabancı Z’nin sosyal hakları bakımından hangi ifade doğrudur?

- A) Türk vatandaşlarının sahip olduğu bütün haklara istisnasız sahiptir.
- B) Askerlik, seçme-seçilme, kamu görevlerine girme ve özel kanun istisnaları saklı kalmak üzere, sosyal güvenliğe ilişkin kazanılmış hakları korunarak Türk vatandaşlarına tanınan haklardan yararlanır.
- C) Yalnızca sağlık hakkından yararlanabilir.
- D) Uzun dönem ikamet izni olan yabancı hiçbir sosyal güvenlik hakkına sahip değildir.

54

54

27

QUIZ

Quiz 5: Yabancı yatırım, okul ve taşınmaz

Yabancı ortaklı Türk şirketi, hem Türk hem yabancı öğrencilere açık sıradan özel okul açmak ve kampüs arazisi satın almak istemektedir. Hangisi en isabetlidir?

- A) DYYK milli muamele sağladığı için özel öğretim ve taşınmaz sınırlamaları uygulanmaz.
- B) Özel okulda yabancı ortaklık/kontrol sınırlamaları; milletlerarası kurum yalnız yabancı öğrencilere yöneliktir; taşınmaz için Tapu m.36 ve güvenlik kontrolü gerekir.
- C) Yabancı yatırımcı yalnızca dernek kurarak okul açabilir.
- D) Taşınmaz miras yoluyla edinilirse hiçbir sınır uygulanmaz.

55

DERS SONU

Özet

- ✓ Hak ismini değil, hakka erişim koşullarını ve yabancı statüsünü söyleyebilmek.
- ✓ Genel kural ile özel kanun istisnasını ayırabilmek.
- ✓ Sosyal güvenlik, sağlık, eğitim ve çalışma bağlantısını olaylara uygulayabilmek.
- ✓ Taşınmaz/miras/yatırım alanında gerçek kişi, tüzel kişi ve yabancı sermayeli Türk şirketi ayırabilmek.
- ✓ Cevaplarda “kanun maddesi + gerekçe + sonuç” üçlüsünü birlikte yazmak.

Her öğrenci bir statü seçsin ve o statüye göre sağlık, eğitim, çalışma ve mülkiyet haklarını tabloya döksün.

28

56

Do not edit
How to change the design

Adı Soyadı

i The [Slido app](#) must be installed on every computer you're presenting from

slido